

Jőjjetek

1957. június

10. évfolyam 4. szám.

Egyén és diktatúra

Legutóbbi számunkban fejeztük be Ignotus Pál börtönnaplója közlését. E naplót nem ok nélkül tettük közzé lapunk hasábjain. Benne meg kívántuk mutatni azokat a mélységeket, melyet századunk embere a diktatúrák halálos szorításában megjár remegve, küzdve egyedül pusztá létéért és e létében emberi mivoltáért.

Az élet végső határához elérve, a halál falának vetett háttal, vergődve él odahaza apánk, anyánk, testvérünk, barátunk, mindenki, aki szívünknek kedves. A kommunizmus és a nemzeti szocializmus ugyanazokkal a módszerekkel igyekezett és igyekszik igájába hajtani, összezúzni és megölni az embert, az emberi szellemet. Ha valaha feltárult előttünk kézzelfogható módon az, hogy a bűn eltörölhetetlen, élő valóság, akkor Auschwitz és az Andrassy út 60 ezt világosan bizonyítják mindnyájunk számára.

Erre a határra elérkezvén minden erkölcsi kódex viszonylagos értékűnek tetszik. S mégis azok szavaiból, akik e rettenetes kataklizmát végigjárták, kicsendül, hogy egy végső erkölcsi határkövet nem voltak képesek elhagyni. Ez a határkövet mindenki számára más formában jelenik meg és másutt fekszik. Ha azonban ezen átlépne valaki, nyilván önmagát semmisítené meg még akkor is, ha ezért soha senki sem tehetne szemrehányást.

Ez ennek a rettenetes útnak az egyetlen, keservesen biztató tanulsága. A pokol tüzeit megjárva az ember léte erkölcsi feltételeit találja meg.

Nemrég Hágában, a nemzetközi jog központjában gyűlésezett a magyar kérdéssel kapcsolatban a világ sok neves jogásza. Itt mondotta ki a kongresszus tekintélyes része azt a tételt, hogy azok a bírák és ügyészek, akik a jelenlegi magyar politikai perekben résztvesznek, tetteikért nemzetközi jogi alapon is felelősek.

Ez az érem másik oldala. Azok, akik tevőlegesen résztvesznek embertársaik megkínzásában, bebörtönzésében és megölésében, felelőségük elől meg nem szökhetnek, mint ahogy senki a felelőség elől meg nem szökhetik az erkölcsi világ törvényei szerint, — akár van erre egy nemzetközi jogi fórum, akár nincs.

A Szentírás nem erkölcsi kódex, még akkor sem, ha sokszor annak szeretnők is tekinteni. Benne Isten kijelentése szól hozzánk, mai emberekhez. Középpontjában Krisztus keresztje áll, azé a Jézusé, aki a szenvedések legmélyét megjárta, egészen a kereszthalálig. Vajjon nem egyenesen nekünk szól-e most az, amit Ő a Máté evangéliuma 10. része 16—22. verseinek

bizonyossága szerint tanítványainak mondott, mikor elküldte őket?: „Imé én elbocsátlak titeket, mint juhokat a farkasok közé; legyetek azért okosak mint a kigyók és tiszták mint a galambok. De óvakodjatok az emberektől; mert törvényszékekre adnak titeket, és az ő gyülekezeteikben megostoroznak titeket; és helytartók és királyok elé visznek titeket érettem, bizonyosságul ő magoknak és a pogányoknak. De mikor átadnak titeket, ne aggodalmaskodjatok, mi módon vagy mit szóljatok;

mert megadatik néktek abban az órában, mit mondjatok. Mert nem ti vagytok, akik szóltok, hanem a ti Atyátoknak Lelke az, aki szól ti bennetek. Halálra adja pedig testvér testvérét, atya gyermekét; támadnak magzatok szüleik ellen, és megöletik őket. És gyűlöletesek lesztek mindenki előtt az én nevéért; de a ki mindvégig megáll, az megtartatik.”

Ez előtt a Krisztus előtt adunk valamennyien számot tetteinkről. Megkínzott, gyenge bűnös emberek éppúgy, mint diktátorok, hamis bírák, kínzókamrák legényei. Az előtt a kegyelmes és igazságos Krisztus előtt, aki elküldött bennünket a világba, hogy az ő országát hirdessük minden teremtménynek és Neki számoljunk el az örökélet ítélőszéke előtt.

Magyar sors a múltban és a jelenben

IV. Béla levele IV. Vince Pápához 1253-ban

Egy nép történelme sokszor mutat fel hasonlóságokat. Ezt bizonyítja IV. Béla király alanti levele is, melyet a tatárok visszavonulása után írt az akkori keresztényiség fejéhez, a pápához. A középkor mindnyájunké, minden keresztényé. E levélben nemzetünk sorsának egyik szomorúan jellegzetes példáját láthatjuk. Jó néha visszapillantani a múltba, hogy világosabban lássuk a jelent.

Mint hogy Magyarországot a tatárok nagyobb részt elpusztították és mint hogy most mint egy juhakol áll ott, körülveve különféle hitetlen népek sóvényétől... főpapjaink és főuraink tanácsára elhatároztuk, hogy Krisztus helytartójához és az ő testvérelhez fordulunk, mint a mi egyetlen és végső oltalmazónkhoz abban a legnagyobb veszélyben, amelyben a keresztényen hit forog, nehogy beteljesedjék rajtunk, helyesebben általunk rajtatok és a többi keresztényeken, amitől aggódva félünk... Mindezt főleg két okból írjuk, hogy elejét vegyük két vádnak: hogy mi t. i. először is abban a helyzetben volnánk, hogy meg tudnók magunkat védelmezni, másodsor, hogy hanyagok lennénk. Ami az első feleletet illeti, csak annyit mondhatunk, hogy mi már mindent megtettünk, amit lehetőségünk határára belül e tekintetben tényleg megtehettünk, midőn egész országunkkal a tatárok ereje és annak akkor még ismeretlen hadi technikája ellen vetettük magunkat. Ami pedig a hanyagság vádját illeti: még abban az időben, amikor a tatárok még országunkban ellenünk harcoltak az egyetemes keresztényiség három leg-

hatalmasabb udvarától segítséget kértünk, t. i. a pápai udvartól, a császáritól... és végül követeket küldtünk a francia udvarhoz is. Mindezekről a helyekről sem támogatást sem segílyt nem kaptunk hanem csak szavakat...

Mindezen okokból és más okokból is kívánatosnak tartjuk, hogy pápai Szentséged világosan megbizonyított tényként tekintse, hogy mi a mi nagy szükségünkben egyetlen keresztény uralkodótól vagy néptől sem kaptunk valamelyes segítséget, kivéve a Johannitarendet, amelynek tagjai kérésünkre országunk és a keresztényen hit védelmére a pogányok... ellen fegyvert ragadtak. Ezt a rendet már le is telepítettük egy nagyon veszélyes helyre, túl a Dunán, a kúnok és a bolgárok közti határsávon; a tatár sereg ugyanis e helyen támadott országunk előzőnlése idején. Ettől a rendtől egy hivatás betöltését várjuk: az ő segítségével akarjuk — ha Isten megáldja a mi és az említett lovagok munkáját és ha az apostoli szék nem vonja meg tőlünk támogatását — kiterjeszteni a katolikus hit bástyáit a Duna mentén a konstantinápolyi tengerig és ezáltal mind a latin császárságnak, mind a Szentföldnek segítséget nyújtani. A rend egy másik részét az ország belsejében telepítettük le a Duna mellett felépített várak megvédése érdekében, mint hogy ehhez a mi néptünk nem ért. A mi már sokszor felvetett tervünk u. i. az, hogy a Dunát várakkal erősítsük meg; ez mind nekünk, mind egész Európának hasznára volna... Ha a tatárok, mitől Isten óvjon, Magyarországot elfoglalnák, nyitva állna előttük az út, a többi katolikus ország felé.

A magyar energiagazdálkodás dilemmái

Az elmúlt években hazánkon belül és kívül sok szó esett a nemzetgazdaság problémáiról. Általában tudott dolog, hogy a magát „tervszerű”-nek nevező kommunista rezsim mennyire irreális alapokra akarta felépíteni a gazdasági életet. Hogy hogyan képzelték a távolabbi jövőt — vagy voltak-e egyáltalán ilyen célkitűzéseik — ezt most ne kutassuk.

Különösen két terület volt, ahol az ötéves tervek kiigazító alaposan elrugaskodtak a valóság talajától: a nyersanyag és energia-lehetőségek területén.

Az előbbi — t. i. a nyersanyaghelyzet — eléggé ismeretes probléma. Kevésbé derítetek fényt azonban az elmúlt hónapok eseményei a magyar energiagazdálkodás válságos helyzetére. Pedig itt legalább ugyanolyan kritikus a helyzet, mint a nyersanyagellátás terén.

A rendelkezésre álló energiakészletek szempontjából ma még csak a kőszén, kőolaj és vízienergia jöhet tekintetbe (a mindenképpen jelentéktelen tőzeg- és tűzifakészleteket ilyen szempontból nyugodtan elhanyagolhatjuk). Meg kell állapítani, hogy a fenti energiakészletek szempontjából hazánk Európa egyik legszegényebb országa. Csupán Dánia rendelkezik itt még nálunk is kisebb lehetőségekkel (viszont a dánok le tudták vonni ennek következményeit).

Az ország energiakészletének mintegy 85-88 %-át a kőszén adja. A kerekén 25 milliárd tonnára tehető magyar szénvagyon mintegy 62 %-a barnaszén, 23 %-a lignit és 15 %-a fekete szén.

A kőolajvagyon — bár kisebb területek feltárása még lehetséges — részben mennyisége, részben minősége miatt, mint energiahordozó, erősen másodrangú szerepet játszik.

Ami a vízienergia helyzetét illeti, ez talán még a fentieknél is rosszabb. Nagy vízmennyiségeket mozgató folyóvizeink hidrotechnikai viszonyai olyan előnytelenek, hogy csak a normálnál is nagyobb befektetésekkel lehetne nem is túlságosan jelentékeny vízerőműveket létrehozni.

A földgáz, tőzeg, tűzifatermelés, a rendelkezésre álló készletek csekély volta miatt, a jövőben sem fog jelentékenyebb szerepet játszani.

A közelebbi jövőben számításba jöhető energiahordozók közül nálunk az atomenergiatermelés céljaira alkalmas ásványvagyon látszik a legkomolyabbnak. Az ásványvagyon megkutatottságának, továbbá a bányászatnak elmaradása, másrészt az atomenergia erőművekben való hasznosításának még ma is megoldatlan műszaki problémái, illetve a rendkívül magas beruházási és üzemi költségek kizárták azonban, hogy itt az elkövetkezendő 10-15 éven belül megfelelő eredményt lehessen elérni. Hiába állította Hidas István a múlt év tavaszán azt, hogy 15 éven belül az ország energiatermelésének jelentős részét atomerőművek fogják adni, ez az állítás csak komolytalan ábrándnak minősíthető, amikor iparilag jóval fejlettebb és gazdagabb országok, mint Anglia, lényeges előrehaladást ezen a téren a legújabb jelentések szerint is csak 1965 körül várhatnak. Mindenesetre ez az energiavagyon az, amely reményt nyújt arra, hogy az országot — az eddigieknél lényegesen mérsékelt és megfontoltabb iparosítás mellett — az egyre súlyosabb energiahányból kivezeti. Kővágószőlős mellett — amely eddig a legin-

kább látszik megvalósítani ezeket a reményeket — több lehetőségekkel kecsegtető területünk van, így elsősorban Balatonfüred környéke.

Az elmúlt évek iparfejlesztésének energiafedezetét a rezsim csak a könnyebben mobilizálható energiahordozók túlerőltetett termelésével tudta ügyel-bajjal biztosítani.

Fekete Sándor közlése szerint (Bányászati Lapok 1956 nov.-dec.) a primér energiahordozók felhasználásának alakulása hazánkban 1950 és 1954 években a következő volt:

	1950 kalória %	1954 kalória %
Kőszén	81.54	80.00
Kőolaj	8.27	12.63
Földgáz	6.20	4.09
Tőzeg	0.26	0.35
Tűzifa	3.50	2.72
Vízienergia	0.23	0.21
	100.00	100.00

A táblázat adatai szerint a kőolaj igen erős (mintegy 50 %-os) részarány-növekedése mellett a kőszéntermelés %-os aránya közel változatlan maradt, míg a földgáz és tűzifa felhasználási aránya erős visszaesést mutat.

Az adatok mögött az energiahordozó nyersanyagok hihetetlen mértékű igénybevétele van elrejtve. Különösen a szén- és olajbányászat terén volt ez az irányzat megdőböntő mértékű.

Feltételezve, hogy az elmúlt évek átlagos széntermelését a következő években változatlanul továbbfolytatják, a rendelkezésre álló szénvagyon teljes kifogyását egy indexszám jelzi (elméletileg ennyi év alatt termelik ki a teljes szénvagyon). Ez az index néhány ország esetében a következő. (A szénvagyonadatok jórészt Th. Krist: Die festen Brennstoffe (Fachbuchverlag Leipzig 1951) adatai alapján. A termelési adatok 1954-re vonatkoznak).

Németország	1560
Anglia	1650
Hollandia	540
Csehszlovákia	1160
Lengyelország	2100
Szovjetunió	5320
Magyarország	120

A fentiek szerint a magyar szénvagyon közel ötször annyira van igénybevéve, mint a holland és 44-szer jobban, mint a Szovjetunióé. Pedig a magyar szénbányászat helyzetét a fentiek még nem is tükrözik teljesen. A ténylegesen kinyerhető — leművelhető — szénvagyon ugyanis, különböző települési okok következtében, hazánkban aránylagosan jóval kisebb, mint a felsorolt országok bármelyikében.

A magyar kőolajvagyon az elmúlt évek folyamán még súlyosabban szenvedett az esztelen rablogázdálkodástól. Pedig az energiahány pótlására különböző kőolajtermékekből (fűtőolaj, hajtóbenzin) még elég tekintélyes importot is bonyolítottak le. A kőolajbányászatban folytatott lelkiismeretlen kiuzsorázásnak esett áldozatul a múlt évben a nagylenyegyi olajmező, minthogy a mértéktelen termelés során a kutak jelentős része elvizesedett.

Ilyen mértékű rablogázdálkodás mellett is

csak a legdrasztikusabb intézkedésekkel — és súlyos zavarokkal — lehetett az elmúlt évek folyamán a magyar ipar energiaellátását biztosítani.

Felmerülhet a kérdés: ilyen kétségbeejtő energiahelyzetben miért nem próbálták a szovjet által létrehozott Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsán belül a kérdést rendezni?

Csak hogy a környező népidemokráciák energiaellátása körül sem volt minden rendben. Mindenütt hasonló, vagy még szigorúbb kényszerintézkedésekkel lehetett csak az ipar energiagényeit úgy-ahogy biztosítani. Ilyen körülmények között csupán Csehszlovákiától kaptunk egy aránylag nem túlságosan nagy villamos energiameennyiséget.

Az elmondottakból az is világos, hogy az ipar energiaházisának lényegesebb kiterjesztésére 10-15 éven belül semmi lehetőség sincs. A következő években fellépő energiagények kielégítése újabb hőerőművek építésével nem igen oldható meg, hiszen a most épülő tiszapalkonyai erőmű, az ajkai erőműbővítés szénigényének kielégítésére sincs semmi lehetőség. Továbbra sem lesz megnyugtató megoldás népidemokrata energia-kooperációval segíteni a bajon; a múlt évben Jugoszláviával megkötött energiaegyezmény jövőbeni sorsa pedig nagyon is kétséges. Az adott körülmények között egy esetleges osztrák energia-import tekintetbe sem jöhet.

Hozzá kell még mindezekhez számítani, hogy az első, előbb-utóbb mégis csak felépülő atomerőművek termelését a következő években (a készletek kifogyása folytán) erőteljesen csökkenő kőolajtermelés pótlására kell jórészt felhasználni.

Ilyen körülmények között bizonyos, hogy a jelenlegi kommunista kormányzat legsúlyosabb — ha nem végzetes — gondja marad a magyar energiahelyzet. Kádár János hosszú ideig fogja fizetni kollégája, Rákosi Mátyás energiagazdálkodásának számláját — ha lesz módja hozzá.

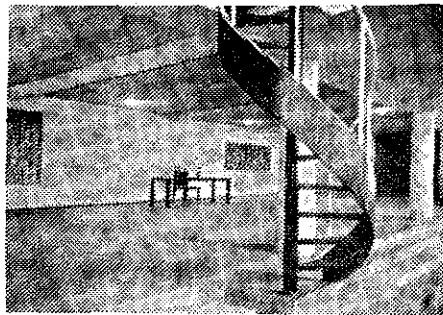
Teleki György.

A május 27-31-ig Liselundban (Dánia) rendezett európai protestáns egyházi konferencián hat magyar kiküldött vett részt. A református egyházat Győry Elemér püspök, Muraközy Gyula lelkész és dr. Pákozdy László professzor, az evangélikus egyházat dr. Ordass Lajos püspök, Kándrek György lelkész és dr. Vető Lajos képviselte. Dr. Vető Lajos a forradalom alatt lemondott az evangélikus egyház külügyi szolgálatának igazgatói tisztségéről. Jelenleg az evangélikus thológiai főiskola tanára.

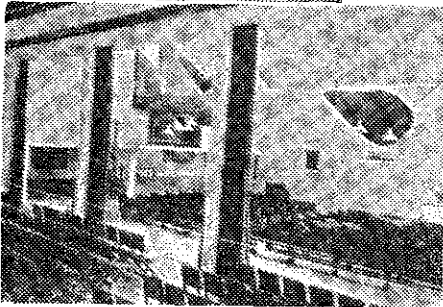
Az angol gyarmatügyi miniszter közölte az Alsóházban, hogy a görög orthodox Egyháznak 36 papja fogházban ül. Athén érseke felhívására Alexander antiochiai patriárka ebben az ügyben tiltakozó levelet intézett a Canterbury érsekhez.

Az egyházak ökumenikus tanácsának Utrechtben tartott áprilisi ülésén szóba került a protestánsok üldözése Spanyolországban és Columbiában. Dr. W. A. Visser 't Hooff főtitkár ezzel kapcsolatban elmondotta, hogy még 1948-ban Amszterdamban egy nyilatkozatot adtak ki a vallásszabadság ügyében. Habár a Központi Bizottság azóta ismételt tiltakozott Spanyolországban és Columbiában a protestánsok üldözése és elnyomása miatt, — legutoljára múlt év augusztusában Galyatetőn (Magyarországon) tartott ülésén, — eddigi helyzetükben semmi változás nem mutatkozott. Barbieri püspök (Argentina) a Világtanács egyik elnöke rövidesen ellátogat Spanyolországba.

A brazil bibliatársulat bizottságot nevezett ki az 1628-ból eredő bibliafordítás revideálására. A revideált fordítás már csaknem elkészült.

A hágai „Adventkerk” belsejének két részlete.

A keresztyénség fennállása óta küzdök a templomépület kérdésével. A középkor végére egy meglehetősen szilárd forma állt elő, egy hosszúkas alakú terem, melyben a hívők összegyűlnek s mely a kórusra irányul, ahol az oltár mind jobban a központi helyet foglalja el. A templom mindenekelőtt a szentély szerepét töltötte be, ahol Isten személyesen jelen van és ahol a legjobb és legláthatóbb módon misét lehet mondani. A reformációval a templom hagyományos formája is használhatatlanná vált, hiszen oltár szerepe megváltozott, vagy teljesen el is tűnt. Nem a misemondás, hanem az ígéhirdetés került az istentisztelet középpontjába. Lutheri és anglikán irányzatú országokban mindez nem jelentett különös nehézséget, mivel a szószéket egyszerűen az oltár mellé állították. A kálvini irányzat felé tájékozódó országokban, mint pl. Svájcban és Hollandiában azonban már nehezebb volt a helyzet. Ez országokban a kálvinizmus is átvette a már fennálló templomokat és amennyire lehetett, a maga istentisztelete céljaira alakította át őket. A kórust fallal zárta el és leléje állította a szószéket. Ily módon azonban a templomok térbeli hatása és egysége megsemmisült. Még sokkal károsabb volt, hogy a fentiek következtében nem nyílt alkalom egy sa-

Az amszterdami „Opstandingskerk” (építész: M. Duintjer)

Modern holland templomépítészet¹⁾

Egy kiállítás margójára

játos protestáns templomforma kialakításához.

A városok gyors megnövekedése a 17. század holland emberét arra kényszerítette, hogy új templomokat építsen. E templomokat valóban sikerülteknek mondhatjuk. (Pl. a Westerkerk Amszterdamban és a Marekerk Leidenben). Sajnos azonban ekkor sem támadt lehetőség egy sajátos hagyomány kialakításához, mert csupán a 19. században állt elő szélesebb körben új templomok építésének a szüksége. A római katolikusok magától értetődően fénykoruk alkotásaihoz és hagyományaikhoz tértek vissza, mely számukra (Hollandiában) a gótikával megszokott. A neogótikus építményeket ma is látni szerteszét, sőt mind a mai napig fennáll ez a tradíció. Nem utolsósorban a szigorú egyházi előírások következtében általában nem beszélhetünk minden további nélkül valóban modern katolikus templomépítészetéről Hollandiában, de tulajdonképpen külföldön sem. Le Corbusier ronchampi temploma mind a mai napig ritka kivétel képez.

Ezidőtájt nem épültek jelentős protestáns templomok sem. Általában megelégedtek egyszerű, teremszerű templomokkal, melyeket régi stílusokból vett díszítésekkel élénkítettek fel. Végülis kb. 30 évvel ezelőtt kezdett a modern protestáns templom megszületni. Az építészetet éppen ezidőtájt foglalkoztatta az a kérdés, hogy vajon az, amit építünk, megfelel-e a maga funkciójának. Templomokkal kapcsolatban is felmerült a kérdés, hogy ezek megfelelnek-e azoknak a követelményeknek, melyeket minden épülettel szemben támasztani kell. A protestáns teológia azonban sosem foglalkozott mélyrehatóan liturgiai szempontból a jellegzetes építészeti kérdésekkel. Az építész ily módon igen nehéz feladat előtt állt. A hagyomány támasza nélkül kellett sajátos, új formákat keresnie. Mindemellett különös nehézséget jelentett a számára, hogy a templom liturgiai szerepe még közel sem volt általánosan elfogadott módon tisztázva. Ilyen körülmények között tehát nem is szabad olyan stílusjegységet várunk, mint a római katolikus templomoknál. A kutatás és keresgélés kellős közepén azonban a második világháború után egyszeriben számtalan új templomot kellett építeni. Az amszterdami városi múzeum „Bárka” című kiállítása ennek a háború utáni holland templomépítészetnek az eredményeit mutatja be. Világosan láthatjuk itt ennek a modern formákat kereső templomépítészetnek mind az erős mind a gyenge oldalait. Erős oldalai:

1. Az építészek szilárd törekvése istentiszteletre alkalmas épületek alkotására,
2. az építészek kiváló szaktudása és
3. az a mód, ahogy az épületek a maguk környezetében elhelyezkednek. Gyenge oldalai közül különösen arra a tényre kell felfigyelnünk, hogy az építészek a templom liturgiai funkciójával még erősen experimentálnak. E helyen lehetetlen azt a sok problémát felsorolni, melyet az építészeknek meg kellett oldaniuk, sem az általuk talált megoldásokat. Néhány ilyen problémát azonban megemlíthetünk. Mi álljon a középpontban, a szószék-e vagy az úrasztala²⁾? Kell-e egy külön helyiség a szentségek (keresztezés és úrvacsora) kiszolgáltatására, vagy nem? A középpontra irányított vagy pedig a teremszerű épületforma-e a helyes? Kell-e torony, vagy nem? Székeket vagy padokat al-

kalmazzanak-e? Hova kerüljön az orgona? És így tovább.

Mint már említettük, véglegesen kialakult formákról még nem beszélhetünk. Liturgiai szempontból valószínűleg a hágai „Adventkerk” mondható a legsikerültebbnek (építész: K. L. Sijmons). Ezenkívül feltétlen meg kell említenünk a kiváló építész, M. Duintjer pompás templomépületeit, az amstelveeni „Kruiskerk”-et és az amszterdami „Opstandingskerk”-et, melyekben az építész szemmel láthatóan a hagyományos katedrális típusból indul ki, mindazonáltal félreismerhetetlen protestáns jelleggel.

Befejezésül általában azt mondhatjuk, hogy a kizárólag ígéhirdetésre beállított templom nem elégíti ki többé sem az építész sem a gyülekezetet, hanem mind nagyobb hangsúlyt vetnek a templom sakrális jellegére is.

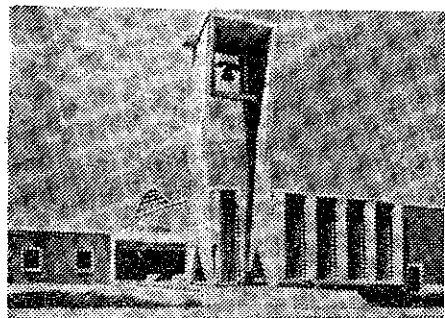
A fentiek után fennmarad a templom bútorzata, a díszítés, a fali szőnyegek, az ablakok és a plasztikus díszítések kérdése. Mindez azonban messze túlvezetne e cikk keretein és így a kérdéseket most nem tárgyalhatjuk bővebben³⁾.

J. Verbeek

¹⁾ Ámbár e cikk sok tekintetben holland templomépítészeti kérdéseket tárgyal, úgy éreztük, hogy az itt érintett kérdések általánosabb érdeklődésre tartanak számot magyar körökben is. (Szerk.)

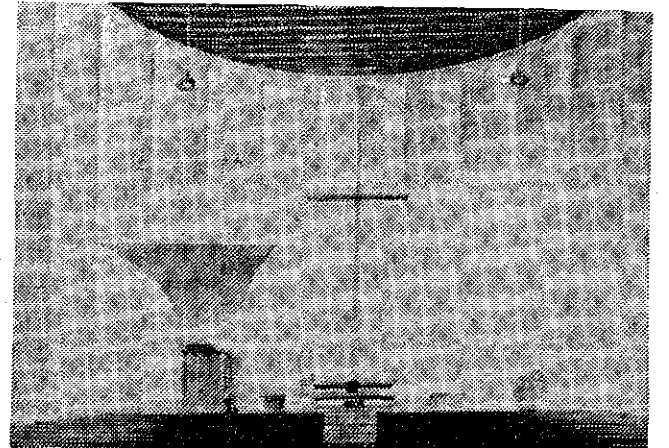
²⁾ Hollandiában az úrvacsoraosztás egy hosszú asztalnál ülve történik. (Szerk.)

³⁾ Az e cikk illusztrációját képező fényképek kiállítását a „Het Parool” c. holland napilap bocsátotta rendelkezésünkre. (Szerk.)

A hágai „Adventkerk” (építész: K. L. Sijmons)

Az amszterdami „Opstandingskerk” belseje

És visznek, ahova nem akarod...

HELMUT GOLLWITZER

E számunkban kezdjük el Helmut Gollwitzer német teológiai tanárnak orosz hadifogsági emlékeiről írt könyve néhány részletének közlését magyar fordításban. A szerző könyve címét nyilván a János evangéliuma 21. részének 18. verse utolsó szavaiból választotta.

Gollwitzer kora teológus korától kezdve tanulmányozta a marxizmust és mélyen rokon-szenvezett a szociáldemokráciával. Hitler hatalomrajutása után az u.n. Hitvalló Egyház tagja lett. A Hitvalló Egyház mint ismeretes, erős ellenállást tanúsított a nemzeti szocializmussal szemben. A háború alatt behívták katonának. 1945 tavaszán Csehszlovákiában orosz hadifogságba esett.

Különböző hadifogolytáborokban volt, többek között Krasznogorszkban is, ahol az oroszok a számukra különösen „érdekes” embereket gyűjtötték össze. Miután azonban egy kelet-német küldöttség előtt ki merete jelenteni, hogy a hadifoglyokkal rosszul bántak és miután elutasította azt az ajánlatot, hogy résztvegyen egy, a valósággal meg nem egyező propaganda-jellegű könyv összeállításában, elhelyezték innét rosszabb táborogba. 1948 decemberében térhetett haza.

E könyvben egyrészt azok a problémák merülnek fel, melyet sok magyar hadifogoly is átélt a Szovjetunióban. Olvasását azonban az teszi érdekessé hogy benne egy keresztyén küzd tisztán és őszintén a marxizmussal, a keresztyénséggel, a hadifogoly-sorssal de mindenekelőtt önmagával.

Előszó.

„Helmut, könyvedben ezt is meg kell írnod!” társaim mindig ezt hajtogatták, amikor fogságunk újra valamilyen különös eseményt hozott. Ebben a könyvben valóban találunk néhány ilyen eseményt. Mások viszont sokkal különbözőbb és sokkal rosszabb élményekről adhatnak számot Oroszországban; nyelvtudásuk és a kínálózó alkalmak révén sokan közelebb tudtak férkőzni az orosz ember igazi életéhez, mint én. Így mások talán többről tudtak volna beszámolni. Jómagam csak saját élményeimre szorítkozhattam és nem volt célművelő olyanok leírásaival versenyezni, akik Oroszországot alaposabban ismerték meg. Azonban olyan beszámolóknak is lehet értéke, amelyben szükségképpen saját személyemet kellett előtérbe helyezni és amely a történeteket egyéni vonatkozásban mutatja be, s amely elmondja, hogy a fogságban fiainknak és asszonyainknak mit kellett elviselniük, hogy ez milyen vitákra adott alkalmat és mire volt jó. Ha a leírt élmények és körülmények nem is vonatkoznak mindenkire, egyes személyi élmények mégis általános érvényűek lehetnek.

Ez indított arra, hogy barátaim unszolására elhatároztam az alábbiakat néhány hét leforgása alatt papírra vetni. Ez az írás gyorsan született meg; nem volt időm arra, hogy zárt egységgé kialakítsam. Midőn a között kellett választanom, hogy az évek során szabatosabb, vagy pedig gyorsan frissebb beszámolót adjak, az utóbbit választottam, hogy a gyakorta elmondott történeteket mielőbb szélesebb körben tethessem hozzáférhetővé most, amikor az élményeket még sem én, sem mások nem felejtettük el és ez a beszámoló mások számára talán még megadja a lehetőséget arra, hogy élményeiket feldolgozzák és saját maguknak számot adhassanak róluk.

Írásomból kénytelen-kelletlen politikai könyv lett. Aki életének a Szovjetunióban eltöltött éveiről számol be, az nem kerülheti el azt, hogy a történeteket politikai szemszögből bírálja el. Választása csak az lehet, hogy vajjon futólag, vagy pedig teljes alaposággal indokolja-e bírálatát. Én ez utóbbit választottam. Lehet, hogy ezt a bírálatot egyesek túl keménynek, mások viszont nem elég keménynek tartják. Aki a kommunizmusban sohasem látott problémát, az kezét dörzsölgetve arra a következtetésre fog jutni, hogy elítélő véleménye mindig helyes volt. Fejtegetéseimnek ezek számára nincs értelme. Azok viszont, akik

ezt az izgalmas fenomént nem hajlandók egy kezlegyintéssel elintézni, akik általa várták reményeik megvalósulását, mivel szűró tövisként érezték e földön az igazságtalanságot és a kizsákmányolást, azok kérdőjelként ott állottak előttem Oroszországban eltöltött éveim során, azok, akiknek egykoron mindarról be kell számolnom, amit láttam. Sajnálom, hogy ez a beszámoló így sikerült és nem más-kép.

Mivel a belpolitikai harcok során újból tapasztalhatjuk azt a rágalmazó visszaságot, hogy polgári politikusok a „marxizmus elleni harcot” hirdetve, alatta a szociáldemokráciát értik, sajnos igen indokoltnak látom arra rámutatni, hogyha e könyvben marxizmusról van szó, úgy ezalatt mindenütt a dogmatikus marxizmust, mint zárt világszemléletit rendszert kell érteni, amelynek leszármazottja, minden módosítás ellenére, csakis a leninizmus lehet. Akik, mint például a szociáldemokraták, a marxista elgondolásnak csak egyes mozzanatait veszik át, még nem marxisták.

E könyv második része, amelyben politikai fejtegetések vannak túlsúlyban, természetesen nem igazi napló, mert hisz Oroszországból semminemű feljegyzéseket sem hozhattunk

magunkkal. Azért választottam az ábrázolásnak ezt a formáját, hogy bemuthassam fel-fogásom kifejlődését, mely mint látni fogjuk, kezdetben még nem volt teljesen kialakulva. A szereplők nevét többnyire megváltoztattam, hogy másokat ne hozzak bajba. A beszélgetések alapszerkezetükben valóban lefolytak, a szereplők valószínűleg még emlékeznek rájuk.

Az oroszországi élet leírásában csak saját megfigyeléseimre szorítkozom. Talán e vonatkozásban szorul beszámolóim leginkább kiegészítésre. Ez a hiányosság legerősebben az orosz nép vallási életéről szóló rövid fejezetemben ütözködik ki. Ehhez talán mások többet tudnak hozzáfűzni.

Könyvemnek célja többek között az is, hogy ezek számára figyelemzavaró szolgáljon: arra, hogy a jog és emberiség törvényei ellenére még ma is ezek sínylődnék szovjet fogolytáborokban, hogy ennek emlékezetét ébren tartsam és hogy őket ez fájdalommal töltse el. Minden olvasóm gondolkodjék el afölött, hogy mit tehet értük és hozzátartozóikért.

Bonn, a háború kezdetének 12-ik évfordulóján, 1951. szept. 1.-én.

(Folytatása következik.)

Ige

„Jőjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelgettetek és én megnyugosztalak titeket.”

(Máté 11 : 28.)

Nem véletlen se nem hatásadás, hogy első elmékedésünket ebben a lapban a fentemlített szent Ige alapján írjuk. Régóta foglalkoztat ez az Ige minket. Hosszú évek óta osztozunk azok sorsában, akik szeretett hazánk határán kívül élnek s az utóbbi hónapok alatt igen szoros kapcsolatba kerültünk azokkal, akik a közelmúltban menekülni voltak kénytelenek Magyarországról. Ha szemügyre vesszük az odahaza maradt és az idegenbe szakadt magyarok helyzetét, lehetetlen meg nem látnunk a belső bomlás jeleit. Önkéntelenül is Tompa Mihálynak „A gólyához” intézett szavai jutnak eszünkbe:

„mondj meg nekik, hogy pusztulunk, veszünk, mint oldott kéve széthull nemzetünk”.

Mintegy száz évvel ezelőtt e szavakban sírta el a költő szíve bánatát, azonban ezek a szavak és az egész költemény napjainkban ismét megdöbbenően aktuálissá válnak. Nemzedékünk a második világháború és a szabadságáért folytatott sikertelen küzdelem után egyre inkább az oldott kévéhez hasonlít. Ennek a „feloldásnak” első sorban nem csak külső erőszak, hanem a belső összetartó erők megbénulása is az oka. S éppen azért, mert ez nekünk fáj, keressük az utat és módot e bomlási folyamat megállítására.

Hol keresnők ennek a nemzeti problémának a megoldását másutt, mint a Szentírásban? Kinél másnál találhatnók meg a megoldást, mint az Ur Jézus Krisztusnál? Az Ő Igéje intés és útmutatás a számunkra.

„Jőjjetek...” ez az Ige különös erővel szól hozzánk magyarokhoz, akik most elszórtan élünk Nyugateurópa és Amerika különböző államaiban. Aki nem csupán sok száz kilométernyi távolság választ el egymástól, hanem sokszor a sokkal nehezebben áthidalható belső lelki eltávolodás. Akik hovatovább egyre kevésbé értik meg egymást, s egyre kevésbé érzik, hogy ők egymáshoz tartoznak, mint egy nemzetnek a fiai.

„Jőjjetek én hozzám...” mondja az Ur Jézus Krisztus. Nem magyaros vacsorára, alkalmi összejövetelre hívjuk elszórt magyar véreinket, hanem Krisztushoz. Térjünk Ohozzá, mint Urunkhoz és Megváltónkhoz. Ismerjük el, hogy bűneink miatt ér az ítélet. Ha bűnbánattal meghajtjuk Előtte fejünket, akkor megtapasztaljuk, hogy az Ur kegyelmes és irgalmas, Aki szeretettel fogadja a megtérő bűnöst. Ő azért hív magához, hogy levegye vállunkról a bűn és a nyomorúság terhét, a bizonytalan jövő miatti aggodást és új erőt, békességet öntsön lelkünkbe.

Testvér, ha a bűn terhe nyomja válladat, ha roskadozol az élet súlya alatt, halld meg: az Ur Jézus éppen azokat hívja magához, akik megfáradtak és megterhelgettetek. Akik úgy érzik, hogy ők egy lépést sem tudnak tovább tenni. Gondokkal, aggodással, félelemmel telt, zaklatott és fáradt lelkednek nyugalmat akar adni. Kész vagy-e Hozzá jönni, felvenni az Ő gyönyörűséges igáját és hordozni az Ő könnyű terhet? Ha megteszed, naponként boldog örömmel tapasztalod, hogy a félelem és gyöt-rődés eltűnik életedből és lelked nyugalmat talál Krisztusban.

Életed mássá lesz. Lelkileg megerősödve és megújulva indulsz tovább.

A lübecki Krisztus szobor talapzatán Jézusnak ez a panasza olvasható:

„Ti Mesternek hívtok — és nem kérdeztek Engem....
Útnak neveztek — és nem jártok Rajtam....
Világosságnak hívtok — és nem néztek Reám....
Életnek neveztek — és nem kerestek Engem....
Bölcsnek hívtok — és nem követtek Engem....
Hatalmasnak neveztek — és nem kértek Engem....
Irgalmasnak hívtok — és nem bíztok Bennem....
Igazságosnak neveztek — és nem félték Tőlem....
Ha egyszer örökre elvesztek — ne okozzatok Engem.”

Hogy Krisztusnak ez a panasza egykor ne mint ítélet szálljon a te fejedre, halld meg most az Ur hívogató szavát: „Jőjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelgettetek és én megnyugosztalak titeket”. Krisztus hív Téged, mindannyiunkat Magához. Krisztusban találjuk meg igazán egymást és látjuk meg egymásban a testvért.

Krisztusban van egyéni és nemzeti életünk megújulása is.

K. J.

Részlet a Tinódiáda című, autobiografikus verses krónikából

Három hónapja már, teljes negyed éve,
Hogy lehozta engem az AVO pincébe;
Ennyi idő alatt eltelik egy évszak;
Húsomat átjárta vízelet- s penészszag.
Ha egy puskás suhanc meglát és rámförmed,
Hogy forduljak falnak, vagy gyorsan söpörjek
Vagy fordítsam ki a zsebem motozásra,
Eszembe se jut már, hogy ez megalázna.

Az az egy szál vászon, amibe behoztak,
Nem ruhám már többé, a bőrömmé rothadt;
A pokróc, mely mindig rajtam, hogy ne fázzam,
Nem takaróm többé hanem csigaházam.
Dóhos, szűk cellában morzsolom napjaim
Londoni tíz évem barnuló romjain,
S napfénytől, betűtől, embertől elzártan
El sem hiszem már, hogy valaha ott jártam.

Fogok-e még egyszer beszélni egy nővel?
Fogok-e még egyszer, befűzött cipőben,
Végigmenni csak a Dunapart aszfaltján
S elfeketézni egy műmárvány asztalkán?
Hisz az Andrássy út, innen tíz méterre,
Az is mintha messze távol sötétlene.
S mintha a négy fal, mely vastagon ásit rám,
Nem is a börtönöm volna, de a kriptám.

Miért vagyok én is fel-feldobott kő, mely
Itt kell, hogy végezze, magyar temetőben?
Miért nem volt nekem a tarka nagy London
Közepén a magyar gondnál nagyobb gondom?
Rajongás nem fűtött s nem emésztett honvágy;
Hajtott a szenvedély, hogy végére érjek
Egy nyelvi közösség hajszás végzetének.

Honvágyat most érzek, bordám belereszket,
Az idegen után, mely hazaeresztett.
Kandalló... léghuzat... fagygyuszag... virágok...
Kemény csont, mit erkölcs türelmesre mángolt;
Ember, ki legyen bár Labour, Whig, vagy Tory,
Ha a lábadra lép, azt mondja, hogy sorry:
S a reggeli tea, az amit Rose forralt,
Csak még egyszer, egyszer ihatnám én olyat!

De egyre nehezebb oda visszazsáználom;
Egyre konokabbul elkerül az álom;
Sajgó csontra enyhet nem hoz a lefekvés,
Harapófogóból nincs többé menekvés,
Nincsen páternoster, nincsen mánistamu, —
Legyek testvérgyilkos? legyek hamistanu?
Koponyámban éles szilánkok zörögnek
Játékszerei egy vicsonyi ördögnek.

Itt ülök reszketve, hogy mi lesz majd holnap
A tanuvallomás amit elémtolnak;
Itt ülök sorstól és bunkóval megverten,
Olyan állapotban, hogy nem bírja versem;
Itt ülök, tőprengve, hol az ösvény hozzád
Végső menedékem, kies öngyilkosság?
Mert egy laza szög, egy tű nincs közelemben:
Éltre itétek a halálveremben.

És míg könnyörgök, hogy jöjjön már a halál
Elpanaszoljam jaj, hogy mi lesz ha rámtalál.
Versben, vagy prózában gondolok igazat?
Két hazugság közül melyik az igazabb?
Higgyek-e egy szót is, amit szám kimondhat?
Rongy vagyok-e már, vagy a rongynál is rongyabb?
Utat vesztve égen, földön és magamban,
Csak a vak dobbanást figyelem szavamban.

Andrássy út 60. 1949 december.

Érettségi találkozó helyett

Ez év pünkösdjén lenne tizenöt éves találkozója azoknak az öregdiákoknak, akik a budapesti Református Főgymnasium Lónyay-utca 4/c alatti épületében, forró júniusi napokon, érettségi vizsgát tettek, 1942-ben. Azóta sem találkoztunk, érettségizettek, mindannyian együtt. Pedig ígértük magunknak az öt éves találkozózt. De addigra, 1947-re, már hiányoztak néhányan közülünk. A tízéves találka ötlete megfogant néhányunk fejében, de ugyan kinek lett volna kedve, s talán mersze is, akkor (1952-ben!) multat és hitet idézni? S most, tizenöt év múltán, mikor maga az iskola is már csak bennünk él, mint emlék és varázslat, mint a testetlenné parancsolt Ige, most vajjon kik és hol találkozzunk? De emlékezzünk. És ez emlékező sorokkal szeretném köszönteni volt osztálytársaimat, kik szétszóródtak e földteken vagy otthon maradtak a gyűlölködő pogányok rémvilágában, s áldott emlékü tanáraikat, akik adták nekünk mindazt, amit adniok Istentől adatott nekik. És köszönteni szeretném az „alma mater”-t forró könnyel a szememben és szemérmes valómással az ajkamon. Mert falai között gyermek voltam és boidog voltam s hittem az életben.

Az öreghirű iskola, ahol nyolc éven át nevelkedtünk „lónyaysták” együtt, a főváros egyik régi utcájában volt. Kivül esett a Belváros előkelő negyedén, ahol díszes üzletekben nemes tárgyakat adtak és vettek, szakértelemmel, külföldi mintákon csiszolt ízléssel, ahol meg lehetett találni mindent, ami igazán jó és finom, — de nem ritkán nagyképűen és harsogva, fitogtató vidékiességgel volt az — mert ez a Belváros, minden nemességével és ízlésével, a henyeség képét is mutatta, mintegy feltárva egy társadalmi osztály tehetetlenségét abban az alkotó erőben, mely egyedül jogosít az uralomra. Nem, az iskolát nem érintette

meg e belvárosi henyeségnek túlérettségében édeskésen-ecetszagú ízlése. Az iskola a Belváros sugárkörén kívül esett, nem nagyon, csak éppen annyira, hogy megőrizzen valamit egy patriarkális kor szelleméből, mely mindenek fölött becsülte a klasszikus tudományokat és a nemzeti függetlenséget.

Kétemeletes volt az épület, erős, vöröstéglás, szinte céltudatos, mint a szándék, amely megépítette. Szűk volt már, mikor mi odakerültünk, kevesebb főre tervezték 70 esztendővel azelőtt. Mégis befogadott mindenkit, akit falai között nevelkedni érdemesnek ítélt.

Komoly, gyakran komor volt ez az épület, súlyos. Egyféle másíthatatlan meggyőződést őrizett és sugárzott, melyet talán a téglákkal együtt kötöttek meg habarccsal az építők, fallal mennyezetté, padlóvá, ismeretté, történelemmé, szellemmé és jelleggé. Őrizte és sugározta régi, mulhatatlan szellemi tudományok pontos ismeretét, őrizte — nem hivalkodva, nem az örök szemrehányás vagy bosszú zászlójaként, csak mint a megtörténtet, a tény, mely volt és nem lehet letagadni, — így őrizte a gályarabok, ősei emlékét, történelemmé higgadtan, akiket a dicső és sikeres idegennyelvű hatalom irtott hitükért, amit vállaltak, minden következménnyel, még a gályarabság borzalmas következményével is, s amelyből most ime mégis csak iskola lett, büszke és ősi „alma mater”, ki átadja fiainak a veszélyben, a súlyos tapasztalások árán nyert ismereteket. És őrizett és sugárzott mindennek felett egyféle szellemet, büszkén és öntudatosan, az állami és politikai függetlenség harcosszellemét, melyért ősei véreztek annyi századon át, a nemzet fogalmának európai értelmű szellemét, melyért elmentek a messzeségbe, megismerték ott, aztán hazahozták iszákjukban és a hajlékony tiszpartí fűzfabottal kezükben, meg a nagyatyai ősrög Bibliá lapjai

között, teológiai, jogi, nyelvi, politikai, történeti mesteremberi ismeretekkel együtt, Utrechttől, Leidenből, Wittenberghől, Heidelbergből. Ilyen volt az iskola, ahol tizenöt évvel ezelőtt érettségiztünk.

Azután, jóval később, már csak emlékeztünk rá, már csak értelmetlen félszavakat mondottunk, melyek számunkra félreérthetetlenül jelöltek — mintegy titkosértelmű fedőszavakként — egy-egy izgalmas felszabadulást az iskolai szabályok és a köteles rendtartás területéről a csínytevés kalandjának mélyébe felé, egy kissé az ostoba bosszúvágy kielégítését is a felnőttek ostoba és érthetetlen rendje ellen, amit titokban minden gyerek érez, és örül, ha e rend ellen tehet. Vagy például Madáchról vitázva, egy-egy értékelő megállapításnál, egyikünk gyengéd mosollyal kiejtette ezt a szót: Bull, egyik tanárunk gúnynévét — bár nem volt benne semmi gúny, inkább szeretet, talán az angol szó, a „pet name” igazi jellemzése e névnek — s pontosan tudtuk, tanárunk melyik sokat idézett meghatározására gondolunk, tanárunkéra, aki csaknem ugyanazt az előadást tartotta meg a Tragédiáról az osztályban, mint amit felolvasott később az Akadémián a Filozófia Társaság ülésén, ahol nagyon büszkén, nagyon fölényesen és nagyon izgatottan megjelentünk, s akit mélyen tiszteltünk.

Az emlékezés e későbbi éveiben, már a háború idején, új épületet emeltek a „grundon”, ahova tornaórákon szabad mozgásra kijártunk volt (ugyancsak a Lónyay utcában), egész háztömbnyi épületet emeltek ott, óriási udvarral, gyönyörű díszteremmel, világos folyosókkal, hiánytalanul felszerelt szertárakkal. De ezt az épületet nem éreztük magunkénak (s még ezt is elvették tőlünk, „felajánlották”). Ehhez nem volt igazi közünk. Am a régít, mikor elárvultan ott maradt, s aztán valami buta ideényhivatal költözött belé, mélyen sajnáltuk és úgy éreztük, megsértettek valamit bennünk.

Ilyen volt az iskola, ahol tizenöt évvel ezelőtt érettségiztünk.

Simányi Tibor

FILM

Vincent van Gogh

A „Vincent van Gogh élete” című amerikai filmet bizonyos tartózkodással vártuk Európában. A film alapja Irving Stone „Lust for Life” című regénye. A szerző komolyan törekszik arra, hogy e nagy festőművész életét és munkásságát hűen ecsetelje. Vincent van Gogh mozgalmas életének apró mozzanatait pontosan követte és mégis, bármilyen izgalmasan tud Irving Stone mesélni, best-sellerének elővasása után valahogy úgy érezzük, hogy éppen a leglényegesebb maradt ki belőle. Miután pedig a filmet gyakran még a könyvnél is erősebben a nagyközönség izlésére és kívánságaira szokták beállítani, sokan teljesen indokoltan attól féltek, hogy „Lust for Life” filmváltozata Vincent van Gogh életének egy erősen elamerikaiasított verziója lesz.

Az aggodalom azonban felesleges volt. A filmet nagy odaadással, szakértelemmel és művészi érzékkel csinálták. Rendezője, Vincente Minelli, Amerikában különben főként mint a zenés film („musical comedy”) felújítója tett szert hírnévre. Ő rendezte többek között az „An American in Paris” című filmet, Gershwin zenéjével, mely színteknikai érdemeivel is komoly feltűnést kellett.

A film gyártói olyan színészeket igyekeztek használni, akik külsőleg is bizonyos hasonlóságot mutatnak az eredeti hősökkel: elsősorban Kirk Douglast mint Vincent van Goght magát, továbbá James Donaldot annak testvére, Theo, és Anthony Quinnt Gauguin, a festőművész szerepében, aki egy ideig együtt élt van Goghhal Arlesban, Délfranciaországban. A külső hasonlóságnál még jelentékenyebb azonban e színészek magávalragadó játéka; különösen Kirk Douglas töltötte be csodálatraméltóan nehéz szerepét.

A film Vincent sok kudarcának egyikével kezdődik. Egy sötét teremben közlik vele, hogy megbukott a vizsgán, mely megnyitotta volna előtte az utat a belgiumi protestáns misszióba. Szenvedélyesen kéri, hogy állítsák őt mégis munkába és végül kap is egy missziói állomást a Borinage vidékén, ahova ügysem akar menni senki. Itt megismerkedik a bányászcsaládok nehéz és veszélyes életével és evangéliumi szolgálatának tekinti, hogy ossza velük életük minden baját és nyomorát. Ezeket a radikális követelményeket azonban sem testi sem lelki alkata nem bírja elviselni. Egy magábfordult külön egy elhanyagolt környezetben: így tűnik fel Theo testvérenek, a sikeres fiatal műkereskedőnek, aki felkeresi magányában.

Theo önzetlen szeretete testvére iránt, aki nem tud alkalmazkodni a társadalomhoz, „betörni” a mindennapi életbe, újra meg újra kidömborodik ebben a filmben. Vincent van Gogh természetesen nem mindig a megkínzott és vergődő művészlelék, aki lázong a fennálló társadalmi rend ellen és nem hallgat senkire. Vannak életében pillanatok, amikor csendes és alázatos. Rámutat erre a film is, pl. a hollandiai nueneni templomban lejátszódó jelenetben; van Gogh apja itt volt lelkész és Vincent, aki annakidején gyakran összetűzött apjával, csak halála után dőbben rá saját egyoldalúságára és türelmetlenségére apjával szemben.

A film gyártói nagy önfegyelemmel és tapintattal dolgoztak; kerülték a felületlen szenzációt; ügyesen és szépen juttatták szóhoz van Gogh munkáit; így lett „Vincent van Gogh Élete” egy impozáns és értékes alkotás. A film nagy előnye, hogy nem akarja „megmagyarázni” a művészt. Kövessük mi is ezt a példát és ne igyekezzünk az önmagával vívódó művészt lélektanilag magyarázni, és a lelkész fiát, a

kudarcot valló misszionáriust vallásos szempontok alapján megítélni!

Egy dolog bizonyos: Vincent van Gogh tudatában volt hivatásának. Környezetéből kiindulva eleinte azt hitte, hogy ez a hivatás a teológia és a missziói munka. Később azonban kiderült, hogy neki másként kellett Isten nagy műveiről bizonyosságot tenni. Az ő élete is mutatja, hogy a hivatással és kiválasztottsággal együtt jár a szenvedés.

J. A. Hes

A magyar keresztyénség élete

Dr. Robert Mackie látogatása Magyarországon.

Az egyházak világtanácsa egyházak közötti segítségnyújtási osztályának elnöke dr. Robert Mackie visszatért Genfben Magyarországon tett hatnapos látogatásáról. Látogatása célja az volt, hogy megállapítsa, mit tud az egyházak közötti segítségnyújtás tenni a magyar egyházak szükségének enyhítésére.

„A Központi Bizottság multév augusztusában Magyarországon tartott ülése óta a Református és Evangélikus Egyház vezetésében változás állott be, mondotta dr. Mackie. Az októberi és novemberi események nagy hatással voltak az Egyházra.”

Dr. Mackie beszélt Ordass Lajossal az Evangélikus Egyház püspökével, valamint a Baptista és Methodista Egyházak lelkipásztoraival is. Legerősebb kapcsolata volt azonban a Református Egyház vezetésével, miután ez a legnagyobb protestáns Egyház és vezetőit illetően a legbehatóbb változáson ment keresztül.

„Az egyik legnagyobb belső probléma — folytatjt dr. Mackie beszámolójában — hogy a Református egyház nemrégiben néhány ismert vezetőjét elvesztette.

Berezky Albert püspök lassan gyógyul fel súlyos betegségéből, Péter János püspök pedig állami hivatalt vállalt. Néhány hónappal ezelőtt midketten lemondtak tisztségükről. Egyházkerületük azonban még nem tartott gyűlést, hogy lemondásukat megtárgyalják.

A tiszáninneni egyházkerület, amely 1953-ban a gyülekezetek megkérdése nélkül részekre osztott, most ismét egyesült.

Jelenleg a Református Egyház vezetése Györy Elemér püspök és Muraközy Gyula volt Kálvin-téri lelkipásztor kezében van. Muraközy már nyugdíjba ment, azonban felkérték, hogy vállalja ezt a feladatot.

Dr. Mackie meg tudott beszélni minden problémát az Egyházak Világtanácsa és a Magyar Református Egyház közötti viszonyt illetően és közölte, hogy Muraközy Gyula remélhetőleg május végén ellátogat Genfben további megbeszélésre. Terveket készítettek a magyar lelkipásztorok, a gyülekezetek és az egyházi intézmények részére nyújtandó anyagi segítség kibővítésére. Eddig nagy mennyiségű szappant és élelmet küldtek Magyarországra.

Dr. Mackie szerint a legtöbb fogságba vetett lelkipásztor már ismét szabadságon van. Beszélt az egyházügyi hivatal vezetőjével, Horváthtal azokról a lelkipásztorokról, akik még fogságban ülnék. Virágvasárnap prédikált dr. Mackie a budapesti Kálvin-téri templomban.

„Több helybeli lelkipásztorral folytattam személyes beszélgetést, — mondotta — és hallottam, hogy az elmúlt ősz eseményei következtében növekedett a templomba járók száma.” Az egyház vezetésében előállott válságot igyekeznek ideiglenes megoldásokkal megszüntetni. Azonban eltart egy ideig, míg a végleges megoldást megtalálják. A magyar egyházak az egész világ keresztyéneinek az együttérzését és szüntelen imádságát kéri.

A külföldi protestáns missziós társulatok rádióállomást állítanak fel a Közel-Keleten. Ebben a munkában a Közel-Kelet keresztyén tanácsa is közreműködik. Ha a szükséges engedélyeket megkapják, a rádióállomás jövő évben megkezdheti működését. Naponként 8 órát sugároz ki. Kulturális és vallásos programját különösen az arabul beszélő világhoz irányítják. Az adásokat Indonéziában és Dél-Afrikában is lehet hallgatni. A rádióállomás személyzete részben amerikaiakból, részben ott lakó bennszülöttekből fog állani, éppen úgy, mint a Szeul-ban és a Fülöp szigeteken működő rádióállomásnál.

KIE-kiküldöttek látogatása Kinában

Az YMCA (KIE) 3 képviselője beszámolt egy hónapig tartó látogatásukról Kinában. Jelenléteikben elmondják, hogy a kommunizmus Kinában alkalmazkodik az ország filozófiájához és kultúrájához. A párt tagjaival folytatott beszélgetésekben tapasztaltak eltéréseket a Marx-, en Lenin-felé kommunizmustól. Altalában észrevették, hogy a vallásszabadságot biztosítják a népköztársaság alaptörvénye értelmében. Elmondják továbbá, hogy 1949-től 1952-ig nagy bizonytalanság és félelem uralkodott a kínai keresztyének között. Sok párttag elhagyta akkor az egyházat és a keresztyén mozgalmakat. Sok egyházi vezetőt letartóztattak, akik közül némelyek most is fogságban vannak.

Amennyire sikerült utána járni, az elmúlt 2-3 év alatt kevés keresztyént vetettek fogságba. Az egyháztagok gondolkodását ugyanazok az eszmék irányítják, mint a legtöbb kínaiét: szabadoknak és függetleneknek érzik magukat, maguk akarják intézni ügyeiket és keményen dolgoznak Kína újjáépítéséért. Meglehetősen erős misszió-ellenes érzések is észlelhetők. Komoly keresztyének is felteszik a kérdést, miért volt szükség országukba 60-80 különböző felekezetet és szektát behozni?

jőjjetek

Keresztyén havi lap.

Szellemi fórum.

Kiadja

az Admiraal de Ruyter Fonds

Szerkesztőbizottság:

iff. Kibédi Varga Sándor, Tóth Miklós,
Tüski István, Végh József.

Szerkesztőség:

Amsterdam, Keizersgracht 232, Hollandia

Minden cikkért szerzője felel.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Evi előfizetési díj: Anglia: 4,— sh., Ausztria: 15,— Sch., Belgium és Luxemburg: 25,— fr., Franciaország: 200,— fr., Hollandia: 2,— gl., Németország: 2,— DM., Svájc: 2,50 fr., Svédország: 3,— Kr.

Félévi előfizetési díj a fenti összegek fele.

A terjesztéssel és kiadással kapcsolatos kérdésekben kedves olvasóink szíveskedjenek egyelőre a legközelebbi magyar református lelkész hivatalhoz fordulni.

Hollandiai kiadóhivatal:

Rijswijk (Z-H), Lindelaan 87 és Magyar

Lelkigondozói Iroda, Utrecht,

Achter St. Pieter 14.

Előfizetési díjak Hollandiában az Admiraal de Ruyter Fonds csekk számlájára

(316430, Utrecht) fizetendők.

Kérjük olvasóinkat, közöljék előfizetésüket levelezőlapon a kiadóhivatallal is.